

Riksbankens arbete med finansiell stabilitet är övervakningen av den finansiella infrastrukturen en viktig del. Den finansiella infrastrukturen är de system som möjliggör att olika typer av betalningar och värdepapperstransaktioner kan utföras säkert och effektivt. En återkommande del av övervakningsarbetet är att utvärdera huruvida systemen i Sverige uppfyller internationella standarder för hur en viss typ av system ska fungera.

I denna ruta redogörs dels för resultatet av de utvärderingar som Riksbanken har gjort av systemen under det senaste året, dels för utvecklingstendenser inom infrastrukturen.

Den svenska finansiella infrastrukturen fungerar väl

I övervakningsarbetet ingår att årligen utvärdera hur pass väl systemen i den svenska finansiella infrastrukturen uppfyller internationella standarder.⁶⁷ De system som utvärderas är RIX som är Riksbankens system för stora betalningar, Bankgirocentralen BGC AB (BGC) som förmedlar massbetalningar, Euroclear Sweden AB som är den centrala värdepappersförvararen i Sverige och NASDAQ OMX Derivatives Markets (DM) som är central motpart och clearingorganisation i derivathandeln.

Den svenska infrastrukturen fungerar väl. Av 2009 års utvärderingar framkom att BGC och Euroclear Sweden uppfyller alla utvärderade standarder helt. RIX och NASDAQ OMX DM uppfyller alla standarder helt utom en.

Utvecklingstendenser inom infrastrukturen – mot en internationalisering

Sedan ett par år tillbaka har ett flertal förändringar påbörjats i den svenska finansiella infrastrukturen och vissa av dem har redan genomförts. Av de förändringar som återstår att slutföra kommer en del att äga rum under det närmaste året och andra på några års sikt. Generellt är syftet till dessa initiativ att skapa säkrare och effektivare marknader. Fokus är också ofta på stordriftsfördelar och harmonisering mellan olika länder, vilket i sin tur leder till en internationalisering av infrastrukturen.

Till de förändringar som pågår hör införandet av central motpart på aktiemarknaden och outsourcing av BGC:s betalningssystem. Under 2009 startade den holländska aktören European Multilateral Clearing Facility N.V. (EMCF) som central motpart på aktiemarknaden. Under det kommande året planeras för ytterligare två centrala motparter på den svenska aktiemarknaden, vilket leder till möjligheten för deltagarna att välja vilken central motpart de vill använda. Liket EMCF kommer även dessa två centrala motparter att vara utländska; SIX x-clear AG är hemmahörande i Schweiz och European Central Counterparty Ltd (EuroCCP) har brittisk hemvist. BGC i sin tur har inlett ett projekt med att flytta över IT-driften av sitt betalningssystem till det brittiska bolaget VocaLink. Flytten sker i två etapper där den första genomfördes under första halvåret 2010 och den sista är planerad att ske under första halvåret 2011.

⁶⁷ RIX och BGC utvärderas utifrån "Core Principle for Systematically Important Payment Systems", utgivet av Bank for International Settlements (BIS) kommitté för betalnings- och avvecklingssystem, Committee on Payment and Settlement Systems (CPSS) i samarbete med tillsynsmyndigheternas internationella paraplyorganisation International Organisation of Securities Commission (IOSCO). Euroclear Sweden utvärderas utifrån "Recommendations for Securities Settlement Systems", utgivet av European System of Central Banks (ESCB) i samarbete med The Committee of European Securities Regulators (CESR). NASDAQ OMX DM utvärderas utifrån "Recommendations for Central Counterparties", utgivet av ESCB i samarbete med CESR.

På några års sikt kommer två andra initiativ att få stor påverkan på den finansiella infrastrukturen. Euroclear Sweden AB, den centrala värdepappersförvararen i Sverige, blev en del av Euroclear Group 2008 och trädde i och med det in i koncernens arbete för att skapa en gemensam plattform, kallad Single Platform. Tidpunkten för migrering till den nya plattformen är i nuläget inte fastställd, men det är troligt att det blir en fasindelad övergång med start tidigast i slutet av 2012. I och med det kommer förvaring och annan hantering av värdepapper att äga rum i utländska system.

Den andra stora förändringen inom infrastrukturen på några års sikt är TARGET2-Securities (T2S). T2S är ett initiativ från Eurosystemet som syftar till att skapa en gemensam europeisk plattform för värdepappersavveckling. T2S beräknas införas under andra halvåret 2014 och då kommer avveckling av värdepappersaffärer att ske på en plattform som ägs och drivs av Eurosystemet.

En gemensam nämnare för de beskrivna förändringarna är att infrastrukturen blir mer och mer internationell och att en betydande del av flödena för betalningar och värdepapperstransaktioner kommer att gå i system utanför Sverige. Att den finansiella infrastrukturen utvecklas och blir mer harmoniserad är positivt för den svenska marknaden. Det öppnar möjligheter för deltagarna att expandera samtidigt som deras operationella verksamhet, i och med en strömlinjeformning, blir effektivare och säkrare. Det ställer samtidigt ökade krav på deltagarna och systemägarna att de anpassar sina verksamheter, vad gäller bl a operationell hantering och riskhantering, så att de kan hantera ökade volymer och det faktum att den omgärdande infrastrukturen ser olika ut i olika länder.

Det avgörande för Riksbanken i övervakningsarbetet är inte var ett system drivs men däremot hur det drivs. Att flödena går i utländska system ställer dock ökade krav på samarbete med andra centralbanker och tillsynsmyndigheter för att gemensamt övervaka systemen.